

7-én.
8.94—10.26
7.48—8.14
6.36—7.16
3.74—4.24
3.26—3.74
5.04—5.54
6.68—7.00
16.57
2.35
55, 56
55, 56

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdasági s társadalmi lap.

A SZABADELVÉPÁRT KOZLÖNYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve.
Egész évre . . . 10 frt.
Félévre . . . 5 " 50 kr.
Negyedévre . . . 2 " 50 kr.
Egy hónapra . . . 1 " 50 kr.
Előfizetheti helyben a kiadóhivatalban, **Kutasi Imre nyomdájában**, aztán Telegdi K. Lajos és Ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseiben, vidéken a postahivataloknál.

Hirdetési díj:
Egy soros hirdetés 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű és hosszabb ideig tartó hirdetéseknek lemondás történik. Helyükül minden hirdetés után 30 kr. Nyitási költségek minden sorra 20 kr. A hirdetéseknek valamit a nyitási költségek egyedül a kiadó iródban vétenek fel. Az előfizetési és hirdetési díjak a kiadó hivatalában a lap szellemi részében tartózkodó közlemények a szerkesztőség iródban címzettnek.
nagyjuttató Jóna-ház 1704. szám alatt

Debreczen, ápril 29.

Ez a mi ellenzékünk igazán pártatlan a világon.

Mennyi panaszt, mennyi vádat kellett hallanunk a csigalassuság, a hanyagság miatt, hogy büntetőtörvénykönyvünk már két év óta vár az életbeléptetésre! A kitűnő új törvény megvan s a bíróságok itélnek a régi rossz szerint. Senki sem sürgette hevesebben az új büntető codex mielőbbi életbeléptetését, mint éppen az ellenzéki hazafiak.

S mit tapasztalunk most, midőn a kormány törvényjavaslatot nyújtott be annak életbeléptetése végett? Most rögtön elvesztette az egész dolog sürgősségét. Az ellenzék bölcsei most egy szerre arra a fölfedezésre jutottak, hogy sajtókép várhatunk mi még, nem kell sietni a büntető törvénykönyv életbeléptetésével, előbb hadd készüljön el a büntető perrendtartás, majd aztán beszélünk róla. . . . Majd!

De hát akkor miért tetszett olyan nagyon sürgetni az életbeléptetést? Bohó kérdés. Miért? Hát azért, mert az is alkalom nyújtott a kormány ledorongolására. Hanem most meg kell fordítani a köpenyvet; most meg azért dorongoljuk a kormányt, hogy minek siet, miért akarja olyan hebehergyni gyorsasággal életbeléptetni a büntető törvénykönyvet, mikor még sem a büntető perrendtartás nincs készen, sem bíróságaink személyzete nem nyújt kellő garanciát, sem börtöneink nincsenek berendezve arra.

Hát biz az igaz, hogy börtöneink nagyon hiányos állapotban vannak s legkevésbé sem felelnek meg a modern kívánalmaknak; az is igaz, hogy bár bíróságok sok kitűnő erővel díszelhetnek, de találkoznak olyanok is, kik nem állanak ama magaslaton, melyen mi is szeretnénk látni bíróságaink valamennyijét. De ha ilyen föltételekhez akarjuk kapcsolni a büntető törvénykönyv életbeléptetését, akkor a világ végéig sem lép az soha életbe. Mert ilyen hiányok mindig lesznek, vannak is mindenütt s ha az ember akarja, mindig föltűnhet azokat úgy, hogy a légy is elefantusként látszik.

Hogy az új büntető codex behozatalától üdvös hatást ne lehetne remélni addig, míg az új büntető perrendtartás is el nem készült, ez olyan állítás, melyet ügyvédi rabulisztikával vitathatni ugyan, de melyet a józan ész és a gyakorlat kinevet. Nálunk azonban ilyen az ellenzéki logika. A büntető törvénykönyvet ne hozzuk be addig, míg az új büntető perrendtartást nem javítsunk addig, míg az új polgári törvénykönyv el nem készült. Ha egyiket készíti el előbb a kormány, akkor a másikat sürgetik; ha emez készült el előbb, akkor az a baj, miért nem amaz?

A legnagyobb baj pedig mindenek fölött, hogy Tisza Kálmán még mindig miniszter. Azért rossz minden, még az is, a mi különben nagyszerű vívmány, világra szóló reform képében kürtöltetné a bámuló publikumunknak.

— Előleptetések a közös hadseregben.
A közös hadsereg tisztikarában történt májusi előleptetéseket közli a bécsi katonai hivatalos lap. A császári hág tagjai közül csupán Ottó főherceg nevezett ki hadnagynak a 7. dicsőséges ezredben. Kinevezett továbbá: 10 altábornagy, 11 vezérőrnagy, 22 ezredes, 25 alezredes, 43 őrnagy. — A vezérkarban: 12 első rendű kapitány. A gyalogságban: 52 első, 90 második r. kapitány, 94 főhadnagy, 52 hadnag. A vadászoknál: 13 első r. 12 második r. kapitány, 1 főhadnag. A lovasságban: 2 első r., 21 második r. százados, 68 főhadnag, 48 hadnag. A tüzérségben: 13 első r., 17 második r. kapitány, 17 főhadnag, 12 hadnag. A műszaki csapatokban: 10 első r., 12 második r. kapitány, 6 főhadnag. Az utász ezredben: 2 első r. kapitány. A szállító csapatban: 3 első r., 9 második r. százados, 20 hadnag. A tengerészetben: 1 sorhajós kapitány, 1 fregatte-kapitány, 2 corvette-kapitány, 2 első r. és 3 második r. sorhajós hadnag s 8 zászlótartó.

— Honvéd csendőrség felállításának dolga.
Az intézmény már rég fennáll Erdélyben s üdvös volta, mint a „Gyrosfutár” jelenti, arra bírta a minisztert, hogy azt egész Magyarországra kiterjessze. Az országot az öt kerület szerint 5 szárnyra fogják felosztani, mindegyik szárny egy-egy törzstiszttel parancsnoksága alatt áll s két szakaszra és ezek ismét öszirokre oszlanak.

Országgyűlés.

— A képviselőház. —
Budapest, ápril 29.

A képviselőház tegnap ülésen felolvastotta a miniszterelnöknek a ház elnökehez intézett átirata, melyben jelelte, hogy ő felsége Ordódy Pált nevezte ki közigazgatási miniszterrel.

A büntető törvénykönyv életbeléptetéséről szóló törvényjavaslat ellen Eötvös Károly javaslatot adott be, mely szerint határozza el a ház, hogy a magyar büntető törvénykönyv életbeléptetéséről szóló törvényjavaslatot tárgyalás alá nem veszi, illetőleg elutasítja s egyuttal az igazságügyi minisztert utasítja, hogy a büntető peres eljárásra vonatkozó törvényjavaslatot legkésőbb a jövő őszi ülésükben előterjessze.

Eötvös a javaslatát szűz baloldali szakaszon a leghevesebben kifakadással kíséri, úgy, hogy az elnök kénytelen öt rendre utasítani.

Horváth Lajosnak és Szilágyi Dezsőnek szintén sok kifogásuk van a törvényjavaslat ellen, de Horváth Lajos mégis elfogadja, mert sürgősen szükségesnek hiszi az új büntető törvénykönyv behozatását.

A ház az igazságügyi miniszter és Telesek István előadó zárbeszéde után elfogadja a törvényjavaslatot.

— Vasúti ügyek a képviselőházban.
A törvényjavaslatot legkésőbb a jövő őszi ülésükben előterjessze.

regi honvéd fő és törzstiszteknek a családjának, ha mostani csekély nyugdíja, — az országgyűlés hazahozásánál fogva folyó felleg emeltekébe s ez által hűségesebben teljesített szolgálata elismertetnek.

— A gym. és reáliskolai oktatásról szóló törvényjavaslat tárgyalása folytatott a képviselőház bizottságában.
Művelődésügyi bizottságunk az oktatásról szóló törvényjavaslat tárgyalását folytatott a képviselőház bizottságában. Művelődésügyi bizottságunk az oktatásról szóló törvényjavaslat tárgyalását folytatott a képviselőház bizottságában. Művelődésügyi bizottságunk az oktatásról szóló törvényjavaslat tárgyalását folytatott a képviselőház bizottságában.

Honvéd tiszteink ügyében.

Debreczen, ápril 29.
Tisztelt kézből kaptuk a következő felvilágosítást, melynek készsége helyet adunk lapunkban:

A „Debreczeni Ellenőr” tegnapelőtti számában, az első ciklik végén, ezek olvashatók: „Megfontolt a nagypénz és ne felejtjük el, hogy Tisza Kálmán kormánya alatt történt: kimondatott az 1848—9 ki honvédek állami segélyezése.” Engedje meg t. szerkesztő ur, hogy ehhez egy körülmény hozzáadásával járuljak, melynek tartalma, nemcsak megérdemelné a Budapesti sajtó honvédek részletes figyelmét, hanem szükséges kötelesség teljesítését is ró rajtuk; azt t. i. hogy meg egy másik nagy lépés történt-e.

Az új honvédségnek, hivatalosan szólítottak fel a fő- és törzstiszteket, miszerint hiteltel bizonyságványokkal igazolják azt, hogy kik, meddig szolgáltak az 1848—9 ki honvédek hadseregben, sőt azt is, hogy azon hadjáratban hol és miképpen vettek részt? Célja ezen felvilágosítás az volt, hogy az 1848—9 ki hadjáratban szolgált idő, majd mikor az előregedés sőt folytán úgy is szükségessé válna a nyugdíjazások megkezdésének, az illető honvéd fő és törzstisztek összeszólalkoztatására, a fenálló szabályok szerint megvizsgálására — nyugdíjait a szerinti számításnak ki s állapításának meg; az az a hadjárat alatt szolgált idő kétszeresen fogva beszámítatni.

A nyugdíjaztatások azonban, már régóta nemcsak megkezdettek, hanem ugyan mérvben is folytatottak, de az érintett ügyben ma napig se történt intézkedés.

Alkalmunk volt honvédelmi miniszteri leiratokat olvasni, melyekben az illető felek azon kérelmeket, hogy nyugdíjait kivételként az 1848—9 ki hadseregben szolgált idejük, s szabályok szerint tekintetbe véssék és nyugdíj illetményeik, ahol arányosítva tételesek fölvá, a következők valóban meglepő, levező, sőt se várt, sőt nem is gondolt változás adott:

„Hogy az erre vonatkozó kérvény tekintetbe nem volt vehető, mert annak ügyére vonatkozólag az országgyűlés még nem határozott.”
Ha megmondjuk, hogy az 1848-ki hadjáratban, a fő és törzstisztek, többnyire egyformán, azaz 1848 július 1-től 1849 augusztus 15-ig tehát 1 évig, 1 hónapig és 15 napig vettek részt, látható, hogy az ezen szabályok, a szabályok szerint kétszeresen tudták be az összeszólalkoztatás idejébe, sőt akkor is ha csak egyszerűen számították is be; — minő előnyt nyújtana a szegény előreged-

ben és Cambridgeben a Trinity kollegiumban nevelteték. 1854-ben barrister, 1866-ban királyi tanácsos és a nemzeti közéleti tanácsa a cambridgei egyetem, 1873 novemberétől 1874 végéig főügyész volt. 1868 óta az alsóházban Oxfordot képviseli. Az utolsó években Gladstone és Argyll herceg mellett ő volt Beaconsfield Lordnak leghevesebb ellene.

A 71 éves (George John Douglas Campbell) herceg, született 1823-ban Ardencaple Castle-ban Dumfriesshireben. Mint Lorne marquis élénk részt vett a skót egyház viszályaiban. A felsőházban a liberális párthoz csatlakozott, a szabad kereskedelem mellett nyilatkozott és Lord Derby személyes ellensége volt. Az 1852-iki év végéig alakított minisztertanácsban a lord titkos-pecsételő méltóságot ruházták rá, melyet 1855-ben Palmerston alatt a főpostamesteri hivatalra cserélt föl. A második Palmerston-minisztertanácsban, 1852-ben ismét pecsételő lett, de e hivatalt ismét fölcserélte a főpostamesteri hivatalra, midőn 1860-ban Lord Elgin másodikban Kínába küldetett. A Gladstone-minisztertanács alakítását követően 1868. decemberében indiai államtitkárrá nevezetett ki, mely hivatalát a minisztertanács október 1874. február haváig folytatta. Mint határozott liberális, kitűnő szónok és ügyes kereskedő nagy tekintélynek örvend, ezenkívül irodalmi munkássága a tudományok és művészetek terjesztésére által nevet szerzett magának.

— Szabad remélünk, hogy lesz valaki a tisztelt képviselőház tagjai között, ki ezen elaludt ügyet, az országgyűlésen ismét szóba hozván, a nyugdíjazott fő és törzstisztek s családjuk sorsa enyhítésére szolgál, — de még mindig hiányzó határozatot kezreltél vivén, ez által a második nagy lépés meg történt és a törzstisztek is eszközölni kész leend.

Külföld.

— Oroszországi hírek.
A csár teli palotájában febr. hó 17-én elővetett robbanás föltétele: Szevica tegnapelőtt éjjel elfogatott.

— Lorisz-Melkoff grófnak kezdeményezésére a lengyelekkel való kiegyezési akciózások tárgyalás a lengyelek azon kívánsággal feleltek, hogy mindennek előtt visszavonattasának a lengyel nyelv kiirtására s a katolicizmus üldözésére vonatkozó rendeletek.

— Az albánok fölkelése.
Az albánok szakadatlan gyülekeznek a határon. 25-én éjjel megtámadták a montenegrói előreit és egy embert megöltek, egyet pedig megsebesítettek. A montenegróiak sortűzzel válaszoltak; ezután csöndesség lett. A montenegróiak figyelő állást foglaltak el. Ail bej, az albán liga vezére, Kecsa faluban (a toplica városi országon) ütötte föl hadiszállását. A ligának Toplicában és vidékén levő csapatjait a Kecsa rendezték. A montenegróiak öt órányira táboroznak az albánok főhadiszállásától. Minden perczben megtörténhet tehát, hogy összeütköznek a két ellenséges tábor.

— Az új angol miniszterek.
Kimberley gyarmatiügyi miniszter, Spencer gróf a titkos tanács elnöke, Argyll titkos pecsételő, Ripon lord India akirályává, Dilke államtitkárrá a külügyi hivatalban, Lefevre a tengerészügyi miniszterium titkárává, Adam közmunka miniszteré és Bright Lancaster hercegség kancellárává nevezetett ki. Chamberlain valószínűleg kereskedelmi miniszter lesz. — Ez új névsorban már a radikálisok fejei is bent vannak.

Az új angol miniszterek életrajzi.

— Forster, Harcourt, Argyll —
Az új angol miniszterek névsorát a fent kitétt három új név egészíti ki. Ezek életrajzai adataiból közöljük:

Forster (Edward William) 1818-ban született. Deputy-Lieutenant és békebíró Westridingben, a földrajzi társulat tagja és Bradfordban egy gyapjúszövő-gyár tulajdonosa. 1865-től 1866-ig a gyarmatiügyi miniszteriumban államtitkárrá, 1868-tól 1874-ig a közoktatási tanács elnöke volt. 1868-ban a titkos tanács tagja lett és 1870-ben a kabinetben nyert ülést. Az alsó házban 1861. óta Bradfordfordot képviseli.

Vernon-Harcourt (William George Granville Venables) sir született 1827-

Irodalom és színház.

— Jóka horvátul.
A zágrábi Narodna Novine, a horvát hiv. lap, legközelebb megkezdte közlését Jókai Mór „Kárpáti Zoltán” horvát fordításának. A Magyar Népnapot ugyanezen lap közölte horvát nyelven 1877-ben.

— Bogóy Alajos, mint kitűnő énekes, maga melé egy népzimniumi és kis operette társulatot szervez és ezzel fog előadásokat tartani a szigetvári kerületben, mely Zirczöttől egészen Pancsováig terjed. Mint értesültünk, legközelebb Páldára, Ezerk és Tielben halta szék magyar dalainkat. Társulata még nem egészen teljes, ezért felszólítja tagtársait, hogy a hozzá szerződött önjölk budapesti rendezes lakására (Zergo-utca 7. sz. 23. ajtó) f. hó 29-től akár levehessen, akár személyes en felkeresni sziveskedjenek.

— A nemzeti színházban Csiky Gergely Mukányi vigjátéka a bizottság által egyhangúlag elfogadott. A vigjáték októberben kerül színre.

— Dengi Janos a munkás fiatal költőnk s lapunk munkatársa, ismét adott ki egy kis 44 lapra terjedő füzetet. Irodalomtörténeti értekezés Dömök Károlyról, egyik jellemző költőnk, ki egy eredeti mint fordított költeményeivel a magyar irodalomnak nagy szolgálatot tett a maradvány emleket vi vott ki magának. Az értekezés folyékony nyelven, szép tanulmányos és az alatos griff-énekek nagy szorgalmat tanúsító idészékkel van írva. A szép kiállítású csinos munka ára 50 kr. Megrendelhető szerzőnél Debreczenben.

Napi hírek.

— A királyi pár május 4-én érkezik Budapestre, a budai palotába. A király május 9-dikén visszautazik Bécsbe, Erzsébet királynaszony azonban néhány nappal tovább marad Budán.

— Nagy remülés színhelye volt tegnap este a vihar alatt a piac-utcán a Szikszai ház, melynek kényelméből előbb sírú füstgomoly, később tüzzikrak, majd lángok csaptak fel. A mindkább növekedő vihar és szélvész közepett folytonosan nőttek a fel-felcsapódó lángok is. Nagy zavar és lármá keletkezett az utcákon, mert félti lehetett, hogy a borzasszó szél messze elhordja az égő szikrákat s valami nagyobb szerencsétlenség következne be, amott az a szent; elég az hozzá, bármily szegény, részeges és elvetemült legyen is, templomtól el nem lopna annyit, mint egy tü. Ily szentségtörést még a lopást iparág gyanánt úr rabló sem merésze elkövetni.

A szelektől seprött pusztákon utazunkban találkoznak olykor egy csapat apró szemű, izmos törpe emberrel, görbe nyaku apró lovakon; rosszdabarna fésületlen hajuk hátukon libeg, övük tele otromba fegyverekkel; legott rájuk ismernek, hogy rablók, a kiknek szintoly csekélység kifosztani egy házról zsidót, mint leszurni s megsűtni egy eltévedt disznót. De legyenek csak a zsidónal szentelt ékszer, a rablók egész áhitattal keresztet vetnek és mind a mennyit birtokba haragt, csupán bundát, kécsét, szarupoharat, alejt és arany csecebecsét s több effélit kölcsönöznek el, a miket — köztudomás szerint — a szentek nem vesznak számba.

Egy szer egy házról értek utól a rablók, a ki meg volt rakodva nagybecű, de nem szentelt drágasággal; a bajból csak azáltal szabadult meg, hogy a rablók szemei előtt egy szent vértanú szarcsontjával hadarszott, melyet a kievi katedrálisban vásárolt volt. A kegyes rablók csak addig időztek, míg megnézték, vajon kellőleg rá van-e nyomva a szent a kievi bélyeg (galamb és kereszt), azonban tovább száguldtak, nagyon bosszankodva, hogy ily becses czikk egy hitetlen kezébe került van s ök még sem merik megfosztani tőle.

(Vége köv.)

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája

Egy felszabadult falu.*)

— Oroszországi képek. —
A herceg Viszkov rozzant palotája egy oly falu végén emelkedik, a mely hosszabbra nyúlik egy angol mérföldnél és a melynek főutcája két-három olyan széles, mint a budapesti sugárút. E típusus falu nagy terjedelműek az az oka, hogy mindenik kunyhó előtt van egy-két holdnyi udvar, melynek nincs egyéb haszna, mint hogy nyárban porfészek, a más három évszakban sár- és pocso-lyatenger.

Hogy e kitűnő talaju darabföleket veteménység kérté alakítsák, az soha egy parasztnak sem fordult meg eszébe; a kormány pedig, a mely annyi mindenbe beleárta magát, eddigelő nem tartotta méltónak észére adni a parasztságát, hogy ha ezt beülitik ptyókával, répvál, salátával és gyümölcsfákkal, egész éven át tisztességesen ehetnek belőle s azon kívül szereshetnének még egy kis pénzt is.

Az orosz paraszt természet fehérré fejté kaposztát és azon kívül egyebet nagyon keveset. Ezek a növények fölönként virulnak a kunyhók megett; megerjesztve ebből készíti a csi, az alsóbb rendűek levele, meg a bors (káposzta gombával vegyítve) mely a közép rend eledele. A parasztság, mondhatni, csupán káposztával s mellé némi tengeri-peppel él; mert a rojás, száronna, tej, sajt, vaj és a nyugat-európai falusi életmód más társzerei

az orosz falukban ismeretlenek. A parasztnak nincs is a nyugatiakéhoz hasonló egészséges színök.

A nők lapos arccsal, szőzös hajjal, vörös szegélyű szemekkel és széles orrlyukakkal, térdig érő csizmákban, a férfékhöz hasonló hosszú jubbőr ködmönökben czammognak; restek, nem mosolyognak, hallgatnak, kivéve mikor teleiszák magokat gabona-pálkával, ekkor osztán ujjongatnak és ugrálnak. A férfakat is a vutkinak kell kiemelni megszokott télen mogorvaságukból, ámbár előtérnek minden oly szolgálatra, a melyért remélnék egy tizkepeses pénzdarabot.

Nézünk be a sajátos teremtények kunyhóiba; látunk padlózatot megkeményedett kunyhóba, egy asztalt, egy pár löcsét, egy kályhát és egy vakablakban a boldogságos szűz képét. Nincs abban ágy, szekrény, semmi olyas, a mi a fehérmű használatát és m sását sejtetné. Hűdég időben a kályha teteje a kedvenc háló hely, a meleg hónapokban az apa, anya, gyermekök összegyűződnek, mint anyai hernyök s meghúzzák magokat egyik vagy másik zugba.

Hogy a családot így alvata találjuk, arra nem kell az éjre várunk. A délelőtti ekköltése s az egész délutánt elhorkolja, mintha, a vutki után, a hegyélsnél nem ismerne nagyobb jót a földön.

Ugyan miért is dolgoznék, mikor még eddig sohasem tanították arra, hogy a munka előnyös.

Oly falu haladunk keresztül, a melynek lakói a felszabadulás előtt valamennyien a herceg Viszkov jobbágjai voltak. Ez időben

a herceg ügyvivője szokta vett dolgra korlácolni őket, hogy urának legyen pénze, a mit elkártyáznak és neki is maradjon pénz, a mit elzsebelhessen; mivel azonban a jobbág kemény munkája az ő állapotán semmit sem javított — sőt ellenkezőleg, menő többet dolgozott, annál többet követelték tőle — nagyon természetesen minden kedve elment attól, hogy kifejtse erejét, annyira, hogy mikor a felszabadulási rendelt megérkezett, a paraszt azt követelte, hogy többé nem kell dolgoznia.

Azóta makacsul ragaszkodott e fölfogáshoz. A paraszt dolgoznék jó bérért, ha megajánlanák neki: hajlandó volna követni azt az utasítást, hogy átessen ptyókát, répat, ha a magot ingyen adnák s biztosítanak arról, hogy el is költethet természetnyeit; de nagy ravaszul sejté, hogy ha munkássága nagyban javítaná állapotát, magára vonna az adózásdíj figyelmét. Ez a szaroló hivatalnok, az illetékes, meg a mezei ügyvivő, a kitől kunyhóját bérelte, az az odesszai bolygó zsidó, a kitől pénzt kölcsönözött — valamennyien szövöttek a muzsik kereseményei zsebrerákára; s mikor ezek kivették a magokét, a megmaradt kevés nagyobb részéhez a helybeli lelkész tart számot.

Azonban a paraszt elég készségesen ad a papnak — vagy is inkább a templomnak; mert a papokat, mint egyéneket Oroszországban sem nem kedvelik, sem nem becsülik. Ebben a nyomorult faluban, a mely oly szűrt és oly földhöz ragadt szegény, hogy a minden oldalról csaholó haragos ebek, megszámlálható oldalbordákkal, ahig találnak egy csontot vagy darabka hulladékot — a por,

* A jelenkori oroszok. Irta Granville Murray

